

Prooirestenonderzoek van Zwarte wouw

Bijzonder onderzoek aan een bijzondere soort

Leo Ballering en Annemarie van Diepenbeek

De Zwarte wouw (*Milvus migrans*) is een bijzondere broedvogel in Nederland met elk jaar 1 a 2 paren vooral in het zuiden van het land. Bij een van deze twee zijn de afgelopen jaren prooiresten verzameld en naar braakballen gezocht. Ook staat er in de omgeving een cameraval waaruit enige indicatie van het voedsel van de Zwarte wouw verkregen kon worden

De prooiresten en braakballen werden door Annemarie van Diepenbeek, bekend van haar dierspooigidsen¹, aan een nauwkeurig onderzoek onderworpen en dat viel niet mee. Omdat de Zwarte wouw veel vis eet moest er zelfs een zelden gebruikt, maar zwaar onderschat, standaardwerk uit de DDR tijd aan te pas komen! Hieronder een kort relaas en een overzicht van haar inspanningen en resultaten!

Om de prooiresten te verzamelen is het nest (nesthoogte 17,5 meter en met een buitenrand doorsnee van ca. 40x60 cm) twee keer bezocht nadat de twee jongen uitgevlogen waren, om verstoring te voorkomen.

Op 11 juli 2019 werd onder het nest gezocht en werden enkele prooiresten aangetroffen. Ondanks zeer intensief speurwerk werden er, jammergenoeg, geen braakballen gevonden. Hier werden de volgende prooiresten aangetroffen

Soort	Detail	Aantal
Zwarte rat (<i>Rattus rattus</i>)	Skelet incl. schedel, deel huid en vacht	1
Vogel, vermoedelijk Kip	Tibia (kuitbeen)	1

Twee weken later op 22 juli 2019 is de nestboom beklommen en heeft de klimmer de restanten van het binnenwerk van het nest verzameld en mee naar beneden gebracht. Ook dit werd door Annemarie onderzocht. Uit het debris (takjes en tot turfachtige massa vergane blad) van de nestvulling zijn de volgende prooiresten gehaald.

Soort	Detail	Aantal	Opmerking
Zoogdieren			
Veldmuis (<i>M. arvalis</i>)	Linker onderkaak	1	
Konijn (<i>O. cuniculus</i>)	Mini-pluisje vacht	1	
Muis spec./mol	Fragmenten braakbal met haren	1-2?	
Kip, bruin-wit	Armpen en dekveren	1 resp. 11	
Vogels			
Fazant ♀ (<i>F. colchius</i>)	Armpen en dekveren	2 resp. 2	

¹ Veldgids Diersporen, Annemarie van Diepenbeek, KNNV Uitgeverij, ISBN 9789050114752

Kleine zangvogel	Handpen P9 of P10 kleurstelling (effen grijszwart) en formaat (7 cm)	1	Mogelijk: huismus, goudvink, bonte vliegenvanger of geelgors
Indeterminabel		1?	Fragmenten braakbal met veerresten
Vissen			
Vis indet. (formaat stekelbaars)	Kaakrand BK met kleine tandjes	1	Lengte sterk gebogen kaakrand 20 mm, zeer kleine puntige tandjes (<1 mm)
Vis indet.	Rib	4	Verschillende formaten
Vis indet.	Buikvin, dee	1	Lengte vinstralen 25 mm
Vis indet.	Staartvin, deel	1	Lengte vinstralen 57 mm
Volgens März ² meest lijkend op de volgende soorten	Determinatie niet 100% zeker, Geen complete braakballen in het nest gevonden, alleen platgetrapte fragmenten ervan.		
Brasem spec.	Kieuwboog	1	Kieuwboog meest lijkend op tek. März brassemblei Abramis ballerus (echter niet inheems), vermoedelijk brasem?
Blankvoorn (<i>Rutilus rutilus</i>), of mogelijk: kroeskarper (<i>C. carassius</i>)	Kieuwboog	1	
Brasem Abramis spec.	Sleutelbeen	1	Meest lijkend op tek. März brassemblei Abramis ballerus (echter niet inheems), vermoedelijk brasem
Karper Cyprinus spec.	Sleutelbeen	1	
Zeelt (<i>Tinca tinca</i>)	Sleutelbeen	1	
Volgens März ² meest lijkend op de volgende soorten	Skeletdelen vissen niet compleet, determinatie waarschijnlijk, zonder echter 100% zekerheid.		
Blei (<i>Abramis brama</i>)	schubben	16	
Blankvoorn (<i>Rutilus rutilus</i>) of Winde (<i>Luciscus idus</i>)	schubben	enkele 10-tallen	
Geleedpotigen			
Am. rode rivierkreeft (<i>Procambarus clarkii</i>)	Rechterschaar en deel poot	1	+ enkele losse pantserdeeltjes
Veren vermoedelijk van zwarte wouw adult en juvenielen			
Adult	Rug- of vleugeldekveertje	1	Donkerbruin, effen
Juveniel	(Kleine) donsveren	5	
Ei	schaalfragment	3	Vuilwit, verm. eigen eieren zw.wouw

² März, R, 1987 3^e Ed, Akademie Verlag Berlin

In het gebied komen de (kroes)karper en Zeelt als vissoort voor. De Brasem komt vermoedelijk niet of zelden in omgeving van de nestlocatie voor maar is wel voorkomend in de verdere omgeving.

Behalve de als aas voor de wildcam neergelegde forel zijn de overige genoemde vissoorten alle aanwezig in de omgeving, er van uitgaande dat het sleutelbeen dat volgens het overzicht van März het meest leek op dat van brasemlei van een gewone brasem moet zijn omdat de brasemlei hier niet inheems is. Het is onbekend van hoever de prooien gehaald worden maar de vogels worden zelden gezien.

In hetzelfde gebied was ook een cameraval geplaatst en daar zijn de volgende soorten prooien neergelegd als aas voor de Zwarte wouw

- 1x 5 exx. Voorn spec. – voedsel door zwarte wouw opgenomen, wildcam-opname.
- 2x 1 ex. Forel spec. bijgevoerd; opname door zwarte wouw niet op camera.

De gevonden resten van de Brasem zijn dus mogelijk ofwel verderweg gevangen/gevonden, ofwel onjuist gedetermineerd.

Ook uit 2018 zijn er prooiresten gevonden maar deze zijn niet bewaard:

- Veren kip (zelfde kleurstelling als veren uit nest 2019 (!!)). Heeft de Zwarte wouw op zelfde locatie gefoerageerd?
- Diverse onderdelen van een redelijk grote vis
- Poot meerkoet
- Onderkaak van een haasachtige (konijn?).

Bijlagen:

foto's 1 en 2: overzichten prooiresten onder en in nest 2019 (foto's Annemarie van Diepenbeek)

